

HISTORIA E CULTURA DAS RELIXIÓNS. Cuarto curso

1.- INTRODUCCIÓN.

O fenómeno relixioso foi e segue a ser unha das dimensións persoais máis interiorizadas, á vez que un dos elementos fundamentais na configuración dos grupos humanos e das sociedades no mundo de hoxe. A maiores das súas crenzas, preceptos e símbolos, as relixións adquiren unha importante dimensión cultural pola súa influencia no mundo do pensamento e da arte, polas raíces relixiosas de moitas estruturas, costumes e usos sociais actuais, así como por inspirar códigos de conduta individual e colectiva. No caso de Galicia, as raíces, influencias e inspiracións do feito relixioso, especialmente da relixión cristiá, son ben evidentes.

No mundo actual asistimos a un pluralismo que se manifesta nunha gran variedade de crenzas relixiosas e non relixiosas. Simultaneamente, dáse unha progresiva secularización da sociedade que está a propiciar cambios no papel e importancia das distintas relixións. Todo este dinamismo afecta profundamente a vida das persoas, as relacións entre elas e os diversos grupos socioculturais.

A materia de historia e cultura das relixións concibe o estudo das crenzas e prácticas relixiosas como un elemento da civilización. A súa análise tenta acercar o alumnado ao coñecemento das principais relixións e das súas manifestacións en relación con outras realidades sociais e culturais, así como á comprensión da influencia da relixión no pensamento, na vida social e política das distintas civilizacións e culturas ao longo do tempo.

Este coñecemento das relixións enmarca a expresión relixiosa na súa realidade histórica concreta, coas súas proxeccións positivas e negativas, tanto na configuración das sociedades en que xorden e se desenvolven como nas relacións entre os pobos.

A materia fai un estudo das relixións cun enfoque non confesional, nin de vivencia relixiosa; tampouco desde unha defensa de posturas agnósticas ou ateadas. Pretende mostrar ao alumnado o pluralismo ideolóxico e relixioso existente no mundo en que viven, desde o coñecemento dos trazos relevantes das principais relixións e a súa presenza nas sociedades actuais, á vez que dá importancia á liberdade das consciencias e á liberdade relixiosa como elementos esenciais dun sistema de convivencia. Así mesmo, busca desenvolver actitudes de tolerancia cara ás persoas con crenzas ou sen elas, no respecto aos dereitos recoñecidos na Declaración Universal dos Dereitos Humanos, no marco da Constitución española e do Estatuto de Autonomía da nosa comunidade galega.

2.- CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS.

En relación coa materia de Historia e Cultura das Relixións, o alumnado terá que entrar no debate e no diálogo para comunicar os seus pensamentos, emocións, vivencias e opinións, formarse un xuízo crítico e un comportamento ético, estruturar o coñecemento, dar coherencia e cohesión ao seu discurso e ás propias accións e tarefas, adoptar decisións e desfrutar escoitando, lendo, falando e escribindo.

Comunicarse e conversar supoñen habilidades para establecer relacións construtivas coas demais persoas e co contorno, e acercarse a novas culturas, que adquiren consideración e respecto na medida en que se coñecen. Exercitar a competencia en comunicación lingüística

implica tomar conciencia das convencións sociais, dos valores e aspectos culturais; desenvolve, igualmente, a capacidade empática de poñerse no lugar doutras persoas, de ter en conta opinións distintas á propia con sensibilidade e espírito crítico.

O estudo da Historia e Cultura das Relixións axudará a coñecer os espazos xeográficos en que se desenvolveron e manifestaron as diversas tradicións e contribuirá a enriquecer o coñecemento da nosa terra, contribuindo así ao desenvolvemento da competencia do coñecemento e interacción co mundo físico.

O coñecemento desta materia débese completar ademais recurrido o emprego das novas tecnoloxías, especialmente á internet. Esta inclusión favorecerá, non só o seu estudo e o aumento de información, senón tamén, o desenvolvemento da competencia dixital.

O estudo da Historia e Cultura das Relixións favorece a comprensión da realidade histórica e social do mundo, a súa evolución, cos seus problemas, logros e deficiencias. Comporta recorrer á análise multicausal e sistémica para vulgar os feitos e problemas sociais e históricos e para reflexionar sobre eles de forma global e crítica, así como realizar razoamentos sobre situacións, e dialogar para mellorar colectivamente a comprensión da realidade.

O estudo desta materia axudará tamén a entender os trazos das sociedades actuais, a súa crecente pluralidade e o seu carácter evolutivo, ademais de facilitar a comprensión das contribucións das diferentes culturas relixiosas ao progreso da Humanidade, e dispor dun sentimento común de pertenza á sociedade en que se vive. Todo isto forma parte da competencia social e cidadá. Da mesma maneira, a historia e cultura das relixións promove a adquisición das habilidades sociais que permiten saber que os conflitos de valores, crenzas e intereses forman parte das relacións humanas e que debemos resolvelos con actitude construtiva e convivencial, mediante a reflexión crítica e o diálogo, no marco dos patróns culturais básicos de cada rexión, país ou comunidade. Estes marcos culturais deben compatibilizarse co respecto aos principios e valores universais, como os expresados na Declaración universal dos dereitos humanos, nos Dereitos da infancia, Constitución española e Estatuto de autonomía de Galicia e noutras lexislacións complementarias. Isto supón entender e interiorizar que non toda posición relixiosa é ética, se non está baseada no devandito respecto.

O estudo da Historia e Cultura das Relixións leva consigo coñecer, comprender e valorar criticamente as diferentes manifestacións culturais e artísticas de carácter relixioso, utilízalas como fonte de enriquecemento e gozo e considéralas como parte do patrimonio dos pobos.

Esta dimensión artística do feito relixioso que se mostra a través da arquitectura e das artes plásticas, da música, da literatura, das artes escénicas e das diferentes formas que adquiren as chamadas artes populares, contribúen ao desenvolvemento da competencia cultural e artística.

Aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser quen de continuar aprendendo de maneira cada vez máis eficaz e autónoma de acordo cos propios obxectivos e necesidades.

A didáctica da Historia e Cultura das Relixións promove distintas estratexias e técnicas: de estudo e información, de observación e rexistro de feitos e relacións, de traballo cooperativo, de resolución pacífica dos conflitos, de aceptación de erros, de aprender de e coas demais persoas. Implica, así mesmo, a curiosidade de formular preguntas, identificar e manexar a diversidade de respostas diante de situacións e problemas que teñen que ver co feito relixioso.

A competencia de autonomía e iniciativa personal vai referida á adquisición dun conxunto de valores e actitudes persoais, como a iniciativa e perseverancia, o coñecemento de si mesmo e a autoestima, a autocrítica, o control emocional, a creatividade, a capacidade de afrontar problemas e optar con criterio propio e responsabilizarse das propias opcións.

Na medida en que a autonomía e iniciativa persoal involucran outras persoas, esta competencia obriga a dispoñer de habilidades prosociais para relacionarse, cooperar e traballar en equipo, etc.

3.- **OBXECTIVOS** **XERAIS.**

O ensino da Historia e Cultura das Relixións nesta etapa terá como finalidade o desenvolvemento das capacidades que habiliten o alumnado para alcanzar os seguintes obxectivos:

1. Coñecer o feito relixioso nas súas diferentes manifestacións e identificar os trazos básicos das principais relixións como forma de axudar a comprender a pluralidade relixiosa existente na sociedade actual.
2. Comprender o nacemento e desenvolvemento das relixións no contexto político, social e cultural en que xurdiron e relacionalas coa traxectoria dos pobos nas diferentes facetas da súa realidade histórica.
3. Valorar as manifestacións culturais e artísticas e as tradicións relixiosas como parte do patrimonio cultural dos pobos, asumindo a responsabilidade da súa conservación e apreciándoas como recurso para o enriquecemento persoal.
4. Localizar e identificar, en España e en Galicia, as ricas contribucións das tradicións relixiosas á vida dos pobos e a través de monumentos, artes plásticas e literarias.
5. Identificar as contribucións morais de determinadas relixións e valorar a súa influencia nas relacións humanas.
6. Concretar e analizar as causas dos enfrontamentos violentos entre as diferentes confesións relixiosas e propoñer solucións pacificadoras a estes conflitos.
7. Destacar as principais iniciativas a prol do diálogo interrelixioso para fomentar a interculturalidade no seo dos Estados pluriculturais.
8. Recoñecer o dereito á liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión, manifestando actitudes de respecto e tolerancia cara a crenzas ou non crenzas das persoas, e de rexeitamento cara a situacións de inxustiza, discriminación e fanatismo baseadas nas crenzas relixiosas.
9. Adquirir un pensamento crítico, desenvolver un criterio propio e as necesarias habilidades para defender as propias posicións, a través da argumentación documentada e razoada, así como valorar as razóns e argumentos das outras persoas.

10. Sinalar a relación entre unha educación cívica e democrática e a educación relixiosa.

4.- METODOLOXÍA

Tentarase seguir unha metodoloxía adaptada ás características de cada alumno e alumna, que favoreza a autoestima, a capacidade para aprender por si mesmo, así como o traballo en equipo e as habilidades de interacción social, dado a significación que nesta etapa educativa ten o grupo entre iguais. Asimismo haberá de terse en conta a importancia que se otorga ós elementos metodolóxicos e epistemolóxicos propios das disciplinas que configuran as materias.

É preciso considerar que dita materia se imparte a razón de 1h. á semana.

Pártese da diversidade de respostas do alumnado ante o feito relixioso, así como do diferentes marcos espaciais e cuantitativo da distribución das relixións no mundo actual; o núcleo fundamental está constituído pola caracterización das principais relixións e polo reflexo das mesmas nas manifestacións artísticas, culturais e modos de vida.

A importancia dalgunhas relixións históricas concretas na configuración da nosa cultura e a caracterización do mundo actual esixe profundizar en diversos aspectos das grandes relixións monoteístas e, en particular, naquelas que se atopan na base da maioría das manifestacións artísticas e culturais do mundo occidental.

Especialmente e, na medida do posible, insistirase na metodoloxía baseada no feito de aprender por si mesmo.

Se procurará asimesmo o emprego das TICs, como forma de busca en Internet. Como culminación dalgúns temas podería desenvolverse ou elaborarse traballos en pequenos grupos, dende murais ata incluso un Blog, no cal se iría perfilando nas sucesivas clases.

Asimesmo se poden visualizar diversos recursos multimedia en clase: documentais, cine histórico, vídeos, artigos de prensa, etc.

5.- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Dadas as dificultades que se presentaron para elixir adecuadamente un libro de texto, no presente Curso decidiuse que este non terá carácter obrigatorio.

En clase e para traballo do alumnado se empregarán asimesmo libros de texto de diferentes editoriais e fotocopias de textos, elaboración de powerpoints para presentar os diferentes temas....

Outros materiais a empreñar o longo do Curso serán:

- ✓ Textos, documentos, artigos periodísticos e de revistas relacionados cos contidos.
- ✓ Materiais gráficos: mapas, atlas, fotografías, etc.
- ✓ Materiais audiovisuais e multimedia: diapositivas, documentais, etc.
- ✓ Material didáctico (fichas, actividades...) elaborado polo Departamento.
- ✓ Uso das TICs: Internet...
- ✓ Material de la Biblioteca del Centro.

6.-CONTIDOS, TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN:

1º BLOQUE (1º TRIMESTRE):

- * As relixións e o poder político. Estados confesionais, teocráticos e laicos.
- * Herexías e guerras de relixión no seo do cristianismo. As reformas de Lutero e Calvino.

2º BLOQUE (2º TRIMESTRE):

- * As relixións e o pensamento científico e filosófico. Interrelacións entre ambos os dous ámbitos. Coincidencias e diferenzas na interpretación do mundo e da sociedade.

3º BLOQUE (3º TRIMESTRE):

- * O espertar da relixiosidade, a secularización e o pluralismo relixioso no mundo actual.
- * Fundamentalismos nas relixións de hoxe.
- * Diálogo interreligioso e intercultural . Política e relixión hoxe en día.
- * As crenzas relixiosas no marco da Constitución española. A Lei orgánica de educación (LOE) e a relixión: convivencia, tolerancia e xuízo crítico.

7.-CRITERIOS DE AVALIACIÓN 4º.

1. Explicar as relacións entre as diversas confesións relixiosas e o poder político, así como as diferenzas entre Estados confesionais, teocráticos e laicos. Con este criterio preténdese comprobar se o alumnado é consciente das mutuas interferencias entre as confesións relixiosas e o poder político, coas consecuencias político-relixiosas que implica, e se é quen de explicar as diferenzas entre Estados confesionais, teocráticos e laicos.

2. Coñecer e enxuizar a historia das herexías e das guerras de relixión no seo do cristianismo. Con este criterio trátase de comprobar se o alumnado coñece os condicionamentos políticos e os criterios de carácter doutrinal e ético que deron lugar aos movementos heréticos e ás guerras de exterminio no seo da relixión cristiá. Igualmente se o alumnado é capaz de ter un xuízo crítico sobre estes dramáticos acontecementos.

3. Coñecer e valorar as relacións entre a relixión e o pensamento científico e filosófico, así como as coincidencias e diferenzas na interpretación do mundo e da sociedade. Con este criterio trátase de comprobar se o alumnado coñece as relacións entre relixión, ciencia e filosofía e se é quen de diferenciar e valorar o pensamento científico e outras formas de coñecer, como a maxia, o mito e a relixión. Na mesma liña, se é capaz de distinguir os ámbitos propios da ciencia, filosofía e relixión, para superar incompreensións, intromisións e resolver os conflitos.

4. Detectar os trazos dunha nova relixiosidade, así como o pluralismo relixioso e a crecente secularización da sociedade no mundo actual. Con este criterio preténdese saber se o alumnado é quen de recoñecer e de concretar os cambios modernos que afectan os sentimentos e prácticas relixiosas das persoas nun mundo progresivamente secularizado.

5. Definir e identificar o fundamentalismo nas relixións de hoxe. Con este criterio preténdese comprobar se o alumnado é capaz de definir as características esenciais do fundamentalismo relixioso e situar os principais lugares xeográficos de maior influencia. Comprobar igualmente se coñece a historia do fundamentalismo ultraconservador católico nos dous últimos séculos, con especial referencia a España, e que valoración fai del.

6. Valorar o diálogo interreligioso como expresión de convivencia, tolerancia e xuízo crítico.

Con este criterio trátase de saber se o alumnado coñece as iniciativas que están a promover o diálogo entre as diversas relixións e que valoración fai de todo este movemento de conciliación ecuménica e de cultura de paz interrelixiosa.

7. Coñecer o lugar que ocupan as crenzas relixiosas no marco da Constitución española e o tratamento que a Lei orgánica de educación (LOE) fai do ensino da relixión nas escolas.

Con este criterio trátase de comprobar se o alumnado ten coñecemento das relacións institucionais entre un Estado non confesional, como é o caso de España, e a pluralidade de confesións relixiosas, así como o tratamento do ensino relixioso nas escolas.

8.- CONTRIBUCIÓN Ó PROXECTO LECTOR, Ó PROXECTO TICs E Ó PLAN DE CONVIVENCIA.

Dentro do Proxecto LECTOR se procurará:

- ❖ A lectura en clase dos contidos da materia.
- ❖ Os libros de lectura.
- ❖ A exposición oral dos traballos desenvolvidos.
- ❖ lectura de fragmentos de obras literarias relacionadas cos temas
- ❖ lectura atenta de noticias periodísticas e de revistas....

Asimismo, dentro do Plan das TICs e segundo a disponibilidad do Centro de medios informáticos, se poderán programar actividades diversas relacionadas coas novas tecnoloxías: elaboración dun Blog de clase, traballo con “powerpoint”... Procurarase impulsar o emprego das novas tecnoloxías, especialmente de Internet, como activo instrumento de busca e traballo. Iniciarase ós alumn@s nas técnicas de busca, así como o emprego de webquest, blogs, e a consulta de páxinas Web previamente referenciadas e recomendadas polo profesor. O seu emprego quedará a expensas das posibilidades de uso do cañón de vídeo e das salas de informática do centro.

Básicamente, atenderase ós seguintes aspectos:

- a.- Iniciación as técnicas de búsqueda en Internet.
- b.- Busca de información e de recursos sobre a asignatura en Internet seguindo as indicacións e guías do profesor.
- c.- Exposición de presentacións en “powerpoints” na aula.
- d.- Elaboración dun pequeno básico catálogo de direccións de Internet.

Finalmente, respecto o Plan de Convivencia reseñar que cando este sexa definitivamente aprobado procurarase contibuir e colaborar co fin de acadar os seus obxectivos.

9.- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE:

O alumnado non acaden unha cualificación positiva nunha avaliación, terá que realizar unha proba escrita de recuperación ó inicio da avaliación seguinte, e realizar actividades de reforzo ou traballos propostos polo docente. Dita proba escrita terá características similares á realizada anteriormente na aula para todos os restantes alumnos e alumnas.

Asimismo e en coordinación co Departamento de Orientación procederase á valoración do alumnado que precise unha maior atención no proceso de ensino-aprendizaxe, en especial dos repetidores e repetidoras. Partindo de dita valoración se elaborará unha batería de actividades a modo de reforzo específico, segundo as necesidades do alumnado. O material estará relacionado co contido da materia e cos obxectivos programados.

10.- ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS PREVIOS:

A principios de cada Curso desenvolverase unha proba escrita de avaliación inicial que permita comprobar o grado dos coñecementos previos acadados polos estudantes nos Cursos anteriores.

No deseño de dita proba se terán en conta a contribución das competencias básicas así como os contidos mínimos. O resultado non computará, en ningún caso, nas notas do Curso; anque permitirá valorar o grado de pregoesión do alumnado. Realizarase ó longo dunha sesión de clase, co fin de detectar os posibles problemas, atrancos de aprendizaje, etc.

11.- INSTRUMENTOS E PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Esencialmente o proceso de avaliación será continua. Valorarase o traballo individual na aula e a elaboración de pequenos “dossiers”, informes ou traballos de investigación. Varias das actividades se poderán realizar mediante a consulta dalgúns enderezos de Internet, apuntados polo profesor@. Tamén se terá en conta a actitude na clase, especialmente: a asistencia a clase e a puntualidade, o bo comportamento, o feito de desenvolver actitudes de respecto e tolerancia cara as opinións dos demais...

Asimesmo, ó longo do Curso, se realizarán 2 probas obxectivas escritas, con cuestións alusivas ós contidos tratados en cada unha das avaliacións, que farán media entre sí.

Mais concretamente, no proceso de avaliación, se terán en conta os seguintes instrumentos:

- O traballo en clase suporá o 60% da nota da avaliación. Neste apartado se valorará:
  - A participación constructiva en clase, o correcto comportamento e o feito de manter unha actitude positiva e activa na aula.
  - Realización con corrección de traballos en grupo e individuais, por escrito e que logo poderán ser expostos ó resto da clase.
  - Realización de Cuestionarios que se entregarán ó profesor@, con preguntas de tipo conceptual ou de resolución de casos prácticos.
  - A limpeza e corrección da libreta ou caderno individual de clase.
- Tamén se terá en conta a realización das 2 probas obxectivas mencionadas, que suporarán un 40% da nota. O obxectivo de ditas probas é comprobar o nivel de asimilación dos contados. Especialmente se valorará a correcta expresión gramatical, léxica e ortográfica; o emprego correcto dos conceptos e das expresións propias da materia; a explicación razoada dos diferentes temas.

No caso de non acadar os obxectivos previstos nalgunha das avaliacións, se realizará unha proba escrita de repesca sobre as cuestións tratadas. Asimismo, poderá acompañarse da realización dun Caderno de Exercicios de reforzo que entregará ó docente da asignatura.

Ó remate do curso, no mes de Xuño, se levará a cabo unha proba final de recuperación que constará dunha proba escrita e que tamén se acompañará da realización duns exercicios de reforzo, que previamente entregará ó docente.

12.- CRITERIOS PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN

Para avaliar a presente programación terase en conta:

- O seguimento trimestral da mesma, por parte dos profesores que impartan a asignatura, valorando os obxectivos acadados, a correcta secuenciación da materia, os propios recursos empregados e a metodoloxía didáctica empregada, así como tamén, o nivel da clase e dificultades atopadas. O profesor poderá introducir as medidas correctoras sempre que o estime oportuno. Periódicamente nas reunións de Departamento tratarase sobre ditas cuestións.
- Ao final de Curso, os profesores que impartan a asignatura, farán un resume global que terá en conta, alomenos, os seguintes aspectos: o grado de cumprimento dos obxectivos acadados e dificultades atopadas. O informe final permitirá logo introducir as modificacións oportunas para os vindeiros Cursos.

HISTORIA E CULTURA DAS RELIXIÓNS. Cuarto curso

MÍNIMOS

CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS.

En relación coa materia de Historia e Cultura das Relixións, o alumnado terá que entrar no debate e no diálogo para comunicar os seus pensamentos, emocións, vivencias e opinións, formarse un xuízo crítico e un comportamento ético, estruturar o coñecemento, dar coherencia e cohesión ao seu discurso e ás propias accións e tarefas, adoptar decisións e desfrutar escoitando, lendo, falando e escribindo.

Comunicarse e conversar supoñen habilidades para establecer relacións construtivas coas demais persoas e co contorno, e acercarse a novas culturas, que adquiren consideración e respecto na medida en que se coñecen. Exercitar a competencia en comunicación lingüística implica tomar conciencia das convencións sociais, dos valores e aspectos culturais; desenvolve, igualmente, a capacidade empática de poñerse no lugar doutras persoas, de ter en conta opinións distintas á propia con sensibilidade e espírito crítico.

O estudo da Historia e Cultura das Relixións axudará a coñecer os espazos xeográficos en que se desenvolveron e manifestaron as diversas tradicións e contribuirá a enriquecer o coñecemento da nosa terra, contribuíndo así ao desenvolvemento da competencia do coñecemento e interacción co mundo físico.

O coñecemento desta materia débese completar ademais recurrido o emprego das novas tecnoloxías, especialmente á internet. Esta inclusión favorecerá, non só o seu estudo e o aumento de información, senón tamén, o desenvolvemento da competencia dixital.

O estudo da Historia e Cultura das Relixións favorece a comprensión da realidade histórica e social do mundo, a súa evolución, cos seus problemas, logros e deficiencias. Comporta recorrer á análise multicausal e sistémica para vulgar os feitos e problemas sociais e históricos e para reflexionar sobre eles de forma global e crítica, así como realizar razoamentos sobre situacións, e dialogar para mellorar colectivamente a comprensión da realidade.

O estudo desta materia axudará tamén a entender os trazos das sociedades actuais, a súa crecente pluralidade e o seu carácter evolutivo, ademais de facilitar a comprensión das contribucións das diferentes culturas relixiosas ao progreso da Humanidade, e dispor dun sentimento común de pertenza á sociedade en que se vive. Todo isto forma parte da competencia social e cidadá. Da mesma maneira, a historia e cultura das relixións promove a adquisición das habilidades sociais que permiten saber que os conflitos de valores, crenzas e intereses forman parte das relacións humanas e que debemos resolvelos con actitude construtiva e convivencial, mediante a reflexión crítica e o diálogo, no marco dos patróns culturais básicos de cada rexión, país ou comunidade. Estes marcos culturais deben compatibilizarse co respecto aos principios e valores universais, como os expresados na Declaración universal dos dereitos humanos, nos Dereitos da infancia, Constitución española e Estatuto de autonomía de Galicia e noutras lexislacións complementarias. Isto supón entender e interiorizar que non toda posición relixiosa é ética, se non está baseada no devandito respecto.

O estudo da Historia e Cultura das Relixións leva consigo coñecer, comprender e valorar criticamente as diferentes manifestacións culturais e artísticas de carácter relixioso, utilízalas

como fonte de enriquecemento e gozo e consideralas como parte do patrimonio dos pobos.

Esta dimensión artística do feito relixioso que se mostra a través da arquitectura e das artes plásticas, da música, da literatura, das artes escénicas e das diferentes formas que adquiren as chamadas artes populares, contribúen ao desenvolvemento da competencia cultural e artística.

Aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser quen de continuar aprendendo de maneira cada vez máis eficaz e autónoma de acordo cos propios obxectivos e necesidades.

A didáctica da Historia e Cultura das Relixións promove distintas estratexias e técnicas: de estudo e información, de observación e rexistro de feitos e relacións, de traballo cooperativo, de resolución pacífica dos conflitos, de aceptación de erros, de aprender de e coas demais persoas. Implica, así mesmo, a curiosidade de formular preguntas, identificar e manexar a diversidade de respostas diante de situacións e problemas que teñen que ver co feito relixioso.

A competencia de autonomía e iniciativa personal vai referida á adquisición dun conxunto de valores e actitudes persoais, como a iniciativa e perseverancia, o coñecemento de si mesmo e a autoestima, a autocrítica, o control emocional, a creatividade, a capacidade de afrontar problemas e optar con criterio propio e responsabilizarse das propias opcións.

Na medida en que a autonomía e iniciativa persoal involucran outras persoas, esta competencia obriga a dispoñer de habilidades prosociais para relacionarse, cooperar e traballar en equipo, etc.

OBXECTIVOS

XERAIS.

O ensino da Historia e Cultura das Relixións nesta etapa terá como finalidade o desenvolvemento das capacidades que habiliten o alumnado para alcanzar os seguintes obxectivos:

1. Coñecer o feito relixioso nas súas diferentes manifestacións e identificar os trazos básicos das principais relixións como forma de axudar a comprender a pluralidade relixiosa existente na sociedade actual.
2. Comprender o nacemento e desenvolvemento das relixións no contexto político, social e cultural en que xurdiron e relacionalas coa traxectoria dos pobos nas diferentes facetas da súa realidade histórica.
3. Valorar as manifestacións culturais e artísticas e as tradicións relixiosas como parte do patrimonio cultural dos pobos, asumindo a responsabilidade da súa conservación e apreciándoas como recurso para o enriquecemento persoal.
4. Localizar e identificar, en España e en Galicia, as ricas contribucións das tradicións relixiosas á vida dos pobos e a través de monumentos, artes plásticas e literarias.
5. Identificar as contribucións morais de determinadas relixións e valorar a súa influencia nas relacións humanas.
6. Concretar e analizar as causas dos enfrontamentos violentos entre as diferentes confesións relixiosas e propoñer solucións pacificadoras a estes conflitos.
7. Destacar as principais iniciativas a prol do diálogo interrelixioso para fomentar a interculturalidade no seo dos Estados pluriculturais.

8. Recoñecer o dereito á liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión, manifestando actitudes de respecto e tolerancia cara a crenzas ou non crenzas das persoas, e de rexeitamento cara a situacións de inxustiza, discriminación e fanatismo baseadas nas crenzas relixiosas.
9. Adquirir un pensamento crítico, desenvolver un criterio propio e as necesarias habilidades para defender as propias posicións, a través da argumentación documentada e razoada, así como valorar as razóns e argumentos das outras persoas.
10. Sinalar a relación entre unha educación cívica e democrática e a educación relixiosa.

4.- METODOLOXÍA

Tentarase seguir unha metodoloxía adaptada ás características de cada alumno e alumna, que favoreza a autoestima, a capacidade para aprender por si mesmo, así como o traballo en equipo e as habilidades de interacción social, dado a significación que nesta etapa educativa ten o grupo entre iguais. Asimismo haberá de terse en conta a importancia que se otorga ós elementos metodolóxicos e epistemolóxicos propios das disciplinas que configuran as materias.

É preciso considerar que dita materia se imparte a razón de 1h. á semana.

Pártese da diversidade de respostas do alumnado ante o feito relixioso, así como do diferentes marcos espaciais e cuantitativo da distribución das relixións no mundo actual; o núcleo fundamental está constituído pola caracterización das principais relixións e polo reflexo das mesmas nas manifestacións artísticas, culturais e modos de vida.

A importancia dalgunhas relixións históricas concretas na configuración da nosa cultura e a caracterización do mundo actual esixe profundizar en diversos aspectos das grandes relixións monoteístas e, en particular, naquelas que se atopan na base da maioría das manifestacións artísticas e culturais do mundo occidental.

Especialmente e, na medida do posible, insistirase na metodoloxía baseada no feito de aprender por si mesmo.

Se procurará asimesmo o emprego das TICs, como forma de busca en Internet. Como culminación dalgúns temas podería desenvolverse ou elaborarse traballos en pequenos grupos, dende murais ata incluso un Blog, no cal se iría perfilando nas sucesivas clases.

Asimesmo se poden visualizar diversos recursos multimedia en clase: documentais, cine histórico, vídeos, artigos de prensa, etc.

6.-CONTIDOS, TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN:

1º BLOQUE (1º TRIMESTRE):

* As relixións e o poder político. Estados confesionais, teocráticos e laicos.

* Herexías e guerras de relixión no seo do cristianismo. As reformas de Lutero e Calvino.

2º BLOQUE (2º TRIMESTRE):

* As relixións e o pensamento científico e filosófico. Interrelacións entre ambos os dous ámbitos. Coincidencias e diferenzas na interpretación do mundo e da sociedade.

3º BLOQUE (3º TRIMESTRE):

* O despertar da relixiosidade, a secularización e o pluralismo relixioso no mundo actual.

* Fundamentalismos nas relixións de hoxe.

* Diálogo interreligioso e intercultural. Política e relixión hoxe en día.

* As crenzas relixiosas no marco da Constitución española.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

1. Explicar as relacións entre as diversas confesións relixiosas e o poder político, así como as diferenzas entre Estados confesionais, teocráticos e laicos.
2. Coñecer e enxuizar a historia das herexías e das guerras de relixión no seo do cristianismo.
3. Coñecer e valorar as relacións entre a relixión e o pensamento científico e filosófico, así como as coincidencias e diferenzas na interpretación do mundo e da sociedade..
4. Detectar os trazos dunha nova relixiosidade, así como o pluralismo relixioso e a crecente secularización da sociedade no mundo actual.
5. Definir e identificar o fundamentalismo nas relixións de hoxe.
6. Valorar o diálogo interreligioso como expresión de convivencia, tolerancia e xuízo crítico.
7. Coñecer o lugar que ocupan as crenzas relixiosas no marco da Constitución española.

INSTRUMENTOS E PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Esencialmente o proceso de avaliación será continua. Valorarase o traballo individual na aula e a elaboración de pequenos “dossiers”, informes ou traballos de investigación. Varias das actividades se poderán realizar mediante a consulta dalgúns enderezos de Internet, apuntados polo docente. Tamén se terá en conta a actitude na clase, especialmente: a asistencia a clase e a puntualidade, o bo comportamento, o feito de desenvolver actitudes de respecto e tolerancia cara as opinións dos demais...

Asimesmo, ao longo do Curso, se realizarán 2 probas obxectivas escritas, con cuestións alusivas ós contidos tratados en cada unha das avaliacións, que farán media entre sí.

Mais concretamente, no proceso de avaliación, se terán en conta os seguintes instrumentos:

- O traballo en clase suporá o 60% da nota da avaliación. Neste apartado se valorará:
  - A participación constructiva en clase, o correcto comportamento e o feito de manter unha actitude positiva e activa na aula.
  - Realización con corrección de traballos en grupo e individuais, por escrito e que logo poderán ser expostos ó resto da clase.
  - Realización de Cuestionarios que se entregarán ó profesor@, con preguntas de tipo conceptual ou de resolución de casos prácticos.
  - A limpeza e corrección da libreta ou caderno individual de clase.
- Tamén se terá en conta a realización das 2 probas obxectivas mencionadas, que suporarán un 40% da nota. O obxectivo de ditas probas é comprobar o nivel de asimilación dos contados. Especialmente se valorará a correcta expresión gramatical, léxica e ortográfica; o emprego correcto dos conceptos e das expresións propias da materia; a explicación razoada dos diferentes temas.

No caso de non acadar os obxectivos previstos nalgunha das avaliacións, se realizará unha proba escrita de repesca sobre as cuestións tratadas. Asimismo, poderá acompañarse da realización dun Caderno de Exercicios de reforzo que entregará ó docente da asignatura.

Ao remate do curso, no mes de Xuño, se levará a cabo unha proba final de recuperación que constará dunha proba escrita e que tamén se acompañará da realización duns exercicios de reforzo, que previamente entregará ao docente.